

Vänsterpartiet och regeringsfrågan

– Debatt i

FLAMMAN

Vi har här sammanställt en debatt som huvudsakligen fördes i *Flammans* spalter och som involverade Lars Henriksson/Peter Widén, Johan Lönnroth, Per Sundgren och Aron Etzler.

Flamman-artiklarna har kompletterats med texter som handlar om denna debatt, men inte publicerats i *Flamman* (bl a i *Facebook*). Dessutom har vi tillfogat länkar till andra artiklar och artikelsamlingar som direkt eller indirekt rör debatten (bl a från *Folkbladet* och *Aftonbladet*).

Slutligen har vi kompletterat med en bilaga som tar upp historiska exempel på regeringar där arbetarpartier samregerat med borgerliga partier. När det gäller socialdemokratiska eller socialistiska partier så är det ganska vanligt (gäller t ex Sverige), men även kommunistiska partier har deltagit i sådana projekt. I Finland är sådana koalitionsregeringar närmast regel, särskilt efter 2:a världskriget. I den artikeln ges också lästips för de som vill veta mer.

Innehåll

Henriksson/Widén: Vänsterpartiets jobb är inte att förhandla med liberaler – det är att stärka folkrörelserna	1
Johan Lönnroth: V:s parlamentariska politik har i alla fall aldrig hindrat mig från att arbeta i folkrörelsen.....	2
Henriksson/Widén: Riktning, inte inflytande, är avgörande i ett koalitionsbygge	2
Facebook-svar från Johan Lönnroth.....	3
Henriksson/Widén: Kommentar till Johan Lönnroths Facebook-inlägg.....	4
Per Sundgren: Profitjaktens slut står inte på agendan efter valet	5
Henriksson/Widén: Svar till Per Sundgren	6
Aron Etzler: Vi ska använda vår ställning för att nå inflytande	7
Borgerligheten har aldrig gett oss någonting gratis	9
<i>Bilaga</i> : Koalitionsregeringar med arbetarpartier och borgerliga partier i historiens ljus.....	10

Se även artikelsamlingen [Vänsterpress: Vart går V? – början av juni 2021](#) och artikeln [Januariavtalet måste rivas i små bitar](#) av *Aftonbladets* kulturchef Karin Pettersson.

Henriksson/Widén: Vänsterpartiets jobb är inte att förhandla med liberaler – det är att stärka folkrörelserna

Flamman 28/3 2021

Leder socialdemokratin resa högerut till ett vakuum som Vänsterpartiet kan fylla? Sedan 80-talet har socialdemokratin inte bara vikit ned sig för ny-liberalismens privatiseringar och nedmonteringar av välfärden utan till och med varit drivande i dessa.

Inom Vänsterpartiet har tanken att man ska bli ”de nya Socialdemokraterna” börjat formuleras. Partiet som törs stå upp för klassisk socialdemokratisk reformpolitik när socialdemokraterna själva sviker.

Att försvara välfärdsreformer mot nedskärning är självklart bra, och ett Vänsterparti som har ambitionen att utmana och ersätta S som det stora partiet för arbetare och låginkomsttagare är ett stort steg framåt jämfört med att vara ett lojalt stödparti till S-regeringar. Men det förutsätter att Vänsterpartiet står för något annat än det socialdemokratin gjort, både i politisk inriktning och arbetssätt. De kriser som mänskligheten står inför kräver lösningar som inte stannar vid reformer inom kapitalismens ramar. Vänsterns politik behöver handla om att förändra grunden för samhället. En demokratisk socialism där vi menar allvar med båda leden. Både att stenhårt försvara demokratiska landvinningar och att vi inte gör halt inför den ekonomiska makten. Att lösa klimatkrisen kräver att profitjakten avskaffas som dominerande ekonomisk drivkraft. Den skriande ojämlikheten kräver politiska ingripanden för att kunna bekämpas. Det är nödvändigt att bryta oss ur dagens politiska alternativlöshet eller som det uttrycktes i strategidokument på senaste kongressen: ”vi behöver ändra spelplanen”.

Det innebär en helt annan inriktning än den Ali Esbati önskar i en intervju i *Svenska Dagbladet*, nämligen att få Socialdemokraterna att ”erkänna Vänsterpartiet som en del av ett vänsterliberalt regeringsunderlag.” Alla tankar på att ingå i någon sorts samarbete med de nyliberala C och L måste helt avvisas. Dessa partier är politiska spjutspetsar i kampen mot arbetarklassens rättigheter och att – som Nooshi Dadgostar i en TV4-intervju nyligen – öppna för regeringssamverkan med dessa är inte att vara pragmatisk, det är att gå över en principiell linje.

Om något förslag som gynnar arbetare och låginkomsttagare råkar få röster från höger eller om vänstern ibland tvingas rösta för det mindre onda är det en sak. En helt annan är att göra överenskommelser med fienden, oavsett om det är Centern i regeringsförhandlingar, Moderaterna i riksdagen eller SD i Karlshamn. Allt sådant bidrar till att sudda ut klassgränserna och det skadar möjligheten att bygga de oberoende folkrörelser som är grunden för varje framgång för arbetarrörelsen.

Drömmar om ett ”vänsterliberalt regeringsunderlag” är en avspegling av en lång praktik där många satt likhetstecken mellan politik och parlamentariskt arbete. Det snävar in perspektiven och tanken på att ändra spelplanen ersätts av att delta i det parlamentariska spelet.

Det som kan ändra styrkeförhållandena – spelplanen – är oberoende folkrörelser. Den viktigaste uppgiften är alltid på vilket sätt vi bidrar till att stärka dessa. Om uppgörelser med motståndarna blir vår huvudsakliga verksamhet gör vi det motsatta. Vi bekräftar den uppfattning som många har om som något långt borta som sköts av politiker och blir själva en del av problemet, snarare än en lösning.

Det som behövs i dag är mindre av parlamentariskt trixande och mer av att engagera och organisera vänsterns anhängare i att bygga upp och stärka folkrörelser. Inte för att kontrollera dem, som Socialdemokraterna historiskt gjort, utan för att bygga dem till demokratiska och självständiga samhällsförändrande krafter. Det är bara så vi kan bidra till att ändra spelplanen.

Lars Henriksson och Peter Widén

Johan Lönnroth: V:s parlamentariska politik har i alla fall aldrig hindrat mig från att arbeta i folkrörelsen

Flamman 9/4 2021

Det går, faktiskt, att göra två saker samtidigt, skriver Johan Lönnroth.

Lars Henriksson och Peter Widén målar i *Flamman* 12/21 upp en falsk motsättning mellan att delta i det de kallar ”det politiska spelet” och deltagande i partipolitiskt oberoende folkrörelser. Deras resonemang tycks mig i huvudsak vara det samma som det som i många år fördes av det parti de var verksamma i tidigare, Socialistiska partiet: kritisera alla kompromisser och använd de parlamentariska talarstolarna för att ropa ut sanningen om kapitalismens elände. Jag trodde att nedläggningen av SP och det faktum att alla dessa duktiga människor kom över till oss i V betydde att det fanns en insikt om att tribunpolitiken var misslyckad.

Så verkar det dessvärre inte vara i det här fallet.

För mig har inte politiska partier ett egenvärde. Bara om de är beredda att sätta arbetarklassens och folkflertalets intressen före de egna obefläckade vita händerna är det någon mening med att ställa upp i parlamentariska val.

För egen del välkomnar jag att parti-ledningen säger att Vänsterpartiet inte bara ska tala om hur skattepengarna ska användas utan också hur de ska genereras. Jag tycker också att vi ska vara tydliga med att vi är beredda att sitta med i en regering där även centern ingår. Däremot ska vi vägra vara stödparti, det vill säga att göra upp med regeringen om budgetar och annat utan att sitta i den. Det är ett konstitutionellt missfoster som gör att väljarna inte kan utkräva ansvar för politiken.

Jämte detta ska vi arbeta för den frihetliga socialismen på arbetsplatser, bostadsområden och internationellt. Själv är jag aktiv i Hyresgästföreningen, i den alleuropeiska rörelsen DiEM25 samt i den globalt verksamma föreningen Demokrati utan gränser. Jag kan för mitt liv inte förstå varför mitt partis försök att bli en starkare parlamentarisk kraft, som påverkar verkligheten och inte bara retoriken, skulle vara ett hinder för det.

Johan Lönnroth

Henriksson/Widén: Riktning, inte inflytande, är avgörande i ett koalitionsbygge

Flamman 26/4 2021

”Jag kan för mitt liv inte förstå varför mitt partis försök att bli en starkare parlamentarisk kraft, som påverkar verkligheten och inte bara retoriken, skulle vara ett hinder för det.” Så skriver Johan Lönnroth i polemik mot vårt debattinlägg om Vänsterpartiets strategi.

Vi har naturligtvis aldrig påstått det som Johan Lönnroth tillskriver oss. Självklart skall vi arbeta för att förstärka vänsterpartiet i parlamentet. Vad vi påstår är att utan förändrade styrkeförhållanden på arbetsplatser, i fackföreningar och folkrörelser kommer inte socialisters strategiska mål att nås. Det handlar inte om parlamentariskt arbete eller arbete i folkrörelser. Båda behövs.

Johan Lönnroth tillskriver oss åsikter vi inte har. Vi citerar: ”Lars Henriksson och Peter Widén målar i *Flamman* 12/21 upp en falsk motsättning mellan att delta i det de kallar ”det politiska spelet” och deltagande i partipolitiskt oberoende folkrörelser.”

Vi är inte motståndare till arbete i parlamentet. Men vi är motståndare till politiska överenskommelser med borgerliga partier som Centern och Liberalerna. Sådana överenskommelser kan aldrig leda till de brott med det nuvarande ekonomiska systemet som är så akut nödvändiga. För klimatets, jämlikhetens, fredens och fattigdomsbekämpningens skull.

Vi kan mycket väl tänka oss att stöda regeringar, eller till och med ingå i dem. Men det måste då vara regeringar som även om de inte står för allt vad vi önskar ändå rör sej i rätt riktning. Centern och Liberalerna är marknadsfundamentalistiska privatiseringsfanatiker. Fackföreningsfientliga och för militär upprustning. Vad är det för gemensamt som Johan anser att Vänstern har med dessa nyliberala spjutspetsar?

En socialistisk vänster kan växa också i parlamentet just genom att i fackföreningar och folkrörelser visa sej stå för de arbetandes intressen, för lösningar på klimatproblematiken, för kamp mot rasism och diskriminering. Arbetarrörelsen måste ställas på fötter vilket kräver kamp mot den ledning som just nu förkväver den med sin klassamarbetspolitik. Om detta verkar Johan Lönnroth inte ha något att säga.

Lars Henriksson och Peter Widén

Facebook-svar från Johan Lönnroth

Facebook-inlägg 30/41 2021

[Detta svar var avsett för *Flamman*, men när publiceringen dröjde lade JL ut det på *Facebook* i stället.]

”Lars Henriksson och Peter Widén staplar i sitt svar på mitt inlägg ett antal påståenden som vi är helt eniga om. Som att utan förändrade styrkeförhållanden på arbetsplatser, i fackföreningar och folkrörelser kommer det parlamentariska arbetet inte att föra oss närmare socialismen. Och som att bryta den inlärda maktlösheten bland arbetare och låginkomsttagare är den viktigaste uppgiften för ett socialistiskt parti.

Men de båda anser att jag gav en nidbild av deras ståndpunkt när jag skrev att de ville göra de parlamentariska talarstolarna till röda tribuner. Visst, det var kanske lite väl tillspetsat. Men de båda svarar ju med samma mynt när dom antyder att jag vill ”gå i armkrok med borgerliga fiender för det fåfänga hoppet om ministerposter.”

Ställ frågan konkret: Antag att S+V+MP+C får majoritet i nästa års riksdagsval med både V och C i en vågmästarposition. Vilket är läget i opinionen idag. M+KD+L+SD försöker säkert då locka över C till en alliansregering stödd av SD. Vad ska V göra då? Det finns tre alternativ:

1. Kräva regeringsposter som villkor för ett samarbete.
2. Släppa fram en regering utan vänsterpartister, acceptera rollen som stödparti utanför regeringen och budgetförhandla med regeringen på det sätt C och L gör nu i enlighet med januariavtalet.
3. Vägra all sorts samarbete med C vilket med stor sannolikhet leder till att C byter sida.

Nu är ju risken stor att de andra tre partierna vägrar släppa in oss i regeringen i den trygga förvisningen att vi ändå skall rädda dem när det kniper. Men vi har ju faktiskt visat att vi inte skyr möjligheten att i så fall gå ihop med högern på det sätt som vi gjort i enstaka fall under den nuvarande mandatperioden.

Jag väljer alternativ 1. Vad väljer Henriksson och Widén?

Henriksson/Widén: Kommentar till Johan Lönnroths Facebook-inlägg

[I likhet med JL:s Facebook-inlägg publicerades inte detta svar i *Flamman*. Det görs härmed tillgängligt på Marxistarkiv.]

I sitt andra svar till oss (30 april) ger Johan Lönnroth oss tre alternativ att ta ställning till i regeringsfrågan Han skriver:

- ”1. Kräva regeringsposter som villkor för ett samarbete.
2. Släppa fram en regering utan vänsterpartister, acceptera rollen som stödparti utanför regeringen och budgetförhandla med regeringen på det sätt C och L gör nu i enlighet med januariavtalet.
3. Vägra all sorts samarbete med C vilket med stor sannolikhet leder till att C byter sida.”

Själv skriver Johan att han föredrar alternativ 1 och vill ha vårt svar. Vi kan bara konstatera att inget av alternativen är vårt svar.

Alternativ 1 innebär att Vänsterpartiet faller in i den ”ministersocialism” som arbetarrörelsens vänster redan vid 1900-talets början kritiserade arbetarrörelsens höger för. Att sätta sej i en regering som inte rör sej i den riktning som socialister vill att samhället ska röra sej är ju självdestruktivt. Ett exempel är ju också dagens miljöparti som lyckats halvera sej genom att klänga fast vi regeringstabetterna i en regering som styrs av januariöverenskommelsen. Detta exempel i vår egen nutid borde blinka som en varningslampa för oss alla. Kommunistpartiernas folkfrontspolitik på trettioalet är ett annat exempel på hur arbetarpartier accepterar att hålla politiken inom kapitalismens ramar vilket även då var ett katastrofrecept.

Vårt svar är att vi givetvis inte sätter oss i en regering som inte rör sej i den riktning som är livsnödvändig för att rädda mänskligheten och planeten. Vänsterpartiet måste stärkas så att vi i framtiden även på regeringsnivå kan framtvinga en eko-socialistisk politik.

Det som dagens styrkeförhållanden ger oss som alternativ är att blockera det nationalkonservativa blockets möjligheter att bilda regering. Vi kan då släppa fram en S-ledd regering. Men inte med fritt fram att välja politik! Vänsterpartiet måste klart deklarerat att vi stöder alla åtgärder som en s-ledd regering gör som gynnar arbetarklassen och miljökampen. Liksom att vi inte tvekar en sekund att rösta mot förändringar i motsatt riktning. Genom att inte sitta i regeringen eller vara en del av något regeringsunderlags har vi naturligtvis inget ansvar för den totala regeringspolitiken.

Det blir då den socialdemokratiska regeringens ansvar att se till att de nationalkonservativa inte kan bilda regering. Metoden för detta blir att inte föreslå för Vänsterpartiet oacceptabla förändringar. Ju starkare kampen ute i samhället förs, ju hårdare blir pressen på S att lyssna på vad Vänsterpartiet säger. Och målet måste vara att i samhälle och folkrörelse uppnå en sådan radikaliserings att en regering som verkligen går i en demokratiskt socialistisk riktning blir möjlig. Då kan vi diskutera regeringsposter!

Per Sundgren: Profitjaktens slut står inte på agendan efter valet

Flamman 9/4 2021

Att Vänsterpartiet skulle låta bli att engagera sig i aktuella frågor med hänvisning till ett fluffigt slutmål är kontraproduktivt.

Vänsterpartiets jobb är inte att förhandla med liberaler, säger Lars Henriksson & Peter Widén i två inlägg i Flamman. Varför inte det, undrar jag. Min erfarenhet är att när någon vill förhandla med mig så innebär det att jag har makt, att jag kanske kan åstadkomma något. Det värsta jag vet erfarenhetsmässigt är när ingen vill förhandla med mig. Det betyder att jag är helt betydelslös. Varför skulle den positionen vara eftersträvsansvärd?

Att förhandla är självklart inget skamligt i sig, allt beror på resultatet. Kan jag genom förhandling förbättra situationen för vanliga löntagare och låginkomsttagare är den förhandlingen försvarbar. Det som däremot i dag inte är försvarbart är att ställa sig vid sidan och överlämna makten till det högerblock som består av L, KD, M och SD.

Vi står nu inför ett val där detta högerblock troligen kommer att stå mot ett regeringsunderlag bestående av V, S, MP och C. Vad ska då V göra? Ställa sig vid sidan, passa, och låta högerna ta makten? Det finns faktiskt en del som kallar sig vänster som förespråkar det. Min inställning är att aldrig lämna över någon makt till högerna, för är det något vi lärt oss så är det att högerna kommer att utnyttja makten till att stärka sin ställning, både på kort och lång sikt.

Mycket talar för att V kommer att vara en del av ett regeringsunderlag, att låtsas något annat är bara fånigt. Frågan är hur vi ska utnyttja den möjligheten? Ja, det är en möjlighet och inte något vi på förhand av ideologiska dogmatiska skäl ska avvisa. Men då måste vi ju eventuellt förhandla med liberaler? Javisst. Så bra säger jag, då har vi en maktposition, och det innebär rimligen att vi ska använda den för att genomföra så mycket vänsterpolitik som möjligt och för att begränsa det liberala ekonomiska inflytandet så mycket som möjligt. Om detta skulle kunna innebära regeringsmedverkan måste avgöras utifrån hur vi bedömer möjligheterna att få genomslag för en progressiv politik.

Alternativet att släppa fram en högerregering är ju mycket värre. Då får vi samma ekonomiska politik och dessutom en nationalism som kommer att sätta sin prägel på migrations-, kriminal- och kulturpolitik, en sådan högerregering har vi inte haft sedan demokratins genombrott för hundra år sedan. Denna verklighet betyder uppenbarligen inget för Henriksson och Widén. De önskar sig en verklighet där den inlärd maktlösheten bland arbetare brutits och styrkeförhållandet i klasskampen förändrats radikalt och där vi löser klimatkris och avskaffar profitjakt.

Jag tvivlar på att dessa drömmar, som jag kan dela, kommer att vara verklighet efter valet om ett år. Då kommer vi med all sannolikhet att behöva hantera mer näraliggande parlamentariska frågor, som hur en regering ska se ut och vad vi gör i Sverige under kommande mandatperiod. Detta arbete i parlamenten står inte i motsättning till att vi samtidigt också arbetar i olika folkrörelser för att bygga en framtid i ett samhälle där ohämmad profitjakt inte längre tillåts förstöra klimat och miljö.

Att delta i det parlamentariska arbetet är inget "trixande" eller gående i "armkrok med våra borgerliga fiender", det är en del av demokratin och kan förenas med arbete i fackföreningar, hyresgästföreningar och miljöföreningar! Det som Henriksson och Widén förespråkar är luftig retorik med liten koppling till den konkreta politiska verkligheten.

Per Sundgren.

Henriksson/Widén: Svar till Per Sundgren

[Detta svar har ej publicerat tidigare. Görs nu tillgängligt på Marxistarkiv.]

Vår debattartikel om hur vi anser att Vänsterpartiet bör agera i regeringsfrågan bemöttes av Johan Lönnroth. Vi svarade honom i ett andra inlägg. Nu attackeras vi av Per Sundgren i ett inlägg i Flamman den 30 april.

Så här skriver han bland annat: ”Att delta i det parlamentariska arbetet är inget ”trixande” eller gående i ”armkrok med våra borgerliga fiender”, det är en del av demokratin och kan förenas med arbete i fackföreningar, hyresgästföreningar och miljörörelser! Det som Henriksson och Widén förespråkar är luftig retorik med liten koppling till den konkreta politiska verkligheten.”

De som läst våra debattinlägg vet att vi ingalunda vill fly arbetet i parlamentet.

Det är ett mycket viktigt arbete. Men det måste utgöra en del av en strategi för att utmana det kapitalistiska system som just nu föröder jord och människoliv. Det som lyser igenom hos både Johan Lönnroth och Per Sundgren är en syn på systemskiftet som något långt bortom den ”konkrete politiska verkligheten”. Hos Sundgren uttryckt i följande tankegångar:

”Jag tvivlar på att dessa drömmar, som jag kan dela, kommer att vara verklighet efter valet om ett år. Då kommer vi med all sannolikhet att behöva hantera mer näraliggande parlamentariska frågor, som hur en regering ska se ut och vad vi gör i Sverige under kommande mandatperiod.”

Kampen för den socialistiska samhällsomvandlingen förpassad till en dimhöljad framtid. Vi ser det inte så. De samhällsförändringar som krävs för att rädda klimatet, säkra freden och bekämpa den galopperande ojämlikheten är akuta uppgifter. Blir Vänsterpartiet en del av ett regeringsunderlag med framförhandlade överenskommelser eller medlemmar i regeringen kommer man att ansvara inte bara för eventuella progressiva inslag. Man blir ansvarig för regeringspolitiken! Den regeringspolitiken kommer inte att föreslå de nödvändiga förändringarna. Den kommer att försvara marknadsekonomin(=kapitalismen). De förändringar som S+Mp+C föreslår när det gäller klimatet innebär att fossila bränslen ska fasas ut för att ge plats för en elektrifiering så att vi ska kunna fortsätta med samma råvaru-uttag och livsstil som nu.

Att byta ut en bilflotta med fossilmotorer mot en lika stor med batterier vars komponenter kommer att kräva en råvarujakt och en rovdrift utan like är inte lösningen. Övergång till elbilar är ett steg i rätt riktning. Men det måste kombineras med en massiv minskning av fordonsflottan. Vad som krävs är en omställning av trafiksystem, en drastisk minskning av fordon och en drastisk minskning av vår råvarukonsumtion. Detta kräver att den politiska makten erövrar av krafter som verkligen vill ha bort de rikas absurda konsumtion och privata bolags rätt att besluta om skogsavverkning och mineralbrytning. Därför är politiska regeringsöverenskommelser med borgerliga krafter uteslutna. Om man menar allvar.

Per Sundgren kallar vår linje som kamp för ”fluffiga slutmål”. Så kan man tydligen ännu idag beskriva mänsklighetens akuta ödesfrågor. Snacka om att kunna förtränga!

Det är inte heller korrekt när Sundgren försöker få läsaren att tro att vi ställer oss vid sidan och släpper fram en national-konservativ regering. Vi är för att Vänsterpartiet i parlamentet hjälper till att blockera möjligheten för en högerblocksregering. Vi kan då släppa fram en S-ledd regering. Men inte med fritt fram att välja politik! Vänsterpartiet måste klart deklarera att vi stöder alla åtgärder som en s-ledd regering gör som gynnar arbetarklassen och miljökampen. Liksom att vi inte tvekar en sekund att rösta mot förändringar i motsatt riktning.

Genom att inte sitta i regeringen eller vara en del av något regeringsunderlags har vi naturligtvis inget ansvar för den totala regeringspolitiken.

Det blir då den socialdemokratiska regeringens ansvar att se till att de nationalkonservativa inte kan bilda regering. Metoden för detta blir att inte föreslå för Vänsterpartiet oacceptabla förändringar. Ju starkare kampen ute i samhället förs, ju hårdare blir pressen på S att lyssna på vad Vänsterpartiet säger. Och målet måste vara att i samhälle och folkrörelse uppnå en sådan radikaliseringsprocess att en regering som verkligen går i en demokratiskt socialistisk riktning blir möjlig. Då kan vi diskutera regeringsposter!

Lars Henriksson och Peter Widén

Se även Svensson: [Per Sundgren och Johan Lönnroth begriper ingenting](#) från [Svenssons Nyheter](#), som är en välbesökt blogg

Aron Etzler: Vi ska använda vår ställning för att nå inflytande

Flamman 5/5 2021

Vänsterpartiets ledning har kritiserats för sina samarbeten med partier längre till höger. Nu oroas anhängare för att partiet ska bli ett stödihjul till en socialdemokratisk regering under tungt inflytande från Annie Lööfs C. Den oron är obefogad, skriver Aron Etzler, Vänsterpartiets partisekreterare.

Vänsterpartiets uppgift är att på medellång sikt bryta högerens grepp över politiken och skapa en bred koalition för att bygga ett mer jämlikt samhälle. Inom de närmsta årtiondena behöver vi mobilisera hela samhället för att klara en unik historisk uppgift: en klimatomställning som med stor sannolikhet kommer att förändra mycket av vår syn på ekonomi och politikens roll.

Den politiska kampen förs över ett väldigt brett fält. Via facklig organisering, byggande av folkrörelser och intresseorganisationer. Via samhällsdebatt i sociala medier, radio, tv och tidningar, formande av idéer i tankesmedjor och folkbildning. Bara inom ramen för Vänsterpartiet pågår detta arbete på många nivåer, i allt från aktiviteter för att nå nya medlemmar till studiecirklar, kampanjer i sakfrågor, insamlingar, nätverksbyggande, demonstrationer och allt som löst brukar kallas "utomparlamentariskt arbete" eller rörelsebyggande. Att stödja folkrörelser är en självklarhet för Vänsterpartiet. Men vi bygger också vår egen rörelse som vi är stolta över. De senaste tio åren har Vänsterpartiet satsat mer på detta rörelsebyggande än någon gång i modern tid. Vi har ökat medlemstalet från runt 10 000 till 25 000 och ökat antalet aktiva partiföreningar till över 300, byggt ett helt studiesystem från introduktionsstudier till avancerade studier och byggt ett stort fackligt nätverk. Vi har med partiskatt och insamlade pengar byggt en stark egen ekonomi och ägnat mycket tid åt långsiktig opinionsbildning såsom att starta debatten kring vinster i välfärden, sätta fokuset på jämlikhet och driva debatten om sjukförsäkringen. Vänsterpartiet är det parti som har de största och flesta demonstrationerna och på många ställen i Sverige är vi ett slags nav för det lokala arbetet med manifestationer.

En särskild del av det politiska förändringsarbetet är det parlamentariska arbetet. Också det är brett. Ibland handlar det om att kritisera styrande koalitioner och ställa egna förslag och alternativ mot andra partier som styr. Ibland handlar det om att söka majoriteter i sakfrågor eller hitta styrande koalitioner. Över åren har Vänsterpartiet suttit med i hundratals, om inte tusentals styrande majoriteter, med allt från socialdemokrater till moderater. De enda vi inte ingår i samarbeten med är rasistiska partier.

Förutsättningarna har aldrig varit sådana att vi bara kan välja socialistiska partier att samarbeta med. Tvärtom är själva utgångspunkten att vi inte håller med rent sakpolitiskt om de andra partiernas strävanden, men att helheten i uppgörelserna med dem åtminstone ska vara acceptabla och helst bra för att vi ska vara med och styra. På det sättet har Vänsterpartiet kunnat vara en pådrivande del i många av de reformer som gjort Sverige bättre och mer jämlikt. Vi förhindrade Socialdemokraterna att införa strejkstopp – men det hade vi ju inte möjlighet att göra själva, utan just då tillsammans med en rad borgerliga partier.

Naturligtvis ska inte Vänsterpartiet ingå i dåliga överenskommelser. Naturligtvis ska partiet ska inte heller ändra sin samhällsvision på grund av andra partiers tryck bara för att vi förhandlar med dem. Men det är inte heller fallet. Efter 104 år är Vänsterpartiet fortfarande ett socialistiskt parti, med idéer om samhället som är distinkt egna.

Vi har genom åren gjort en tydlig erfarenhet: det räcker inte att enbart söka stöd hos människor för en samhällsvision. De allra flesta som röstar på Vänsterpartiet gör det för att de känner ett akut behov att ett mer jämlikt samhälle och förväntar sig att vi gör vårt yttersta för att deras röst på partiet ska betyda så mycket som möjligt efter valdagen. De kan acceptera att vi gör upp med liberaler eller kristdemokrater om resultatet blir bra. Det är till exempel mycket tydligt att de gånger Vänsterpartiet har samarbetat med Moderaterna och Kristdemokraterna mot regeringen Löfven: för att stoppa kaosprivatiseringen av Arbetsförmedlingen, minska EU-avgiften, öka pengarna till sjukvården och äldreomsorgen, och öka statsbidragen till kommuner och regioner – så har stödet för Vänsterpartiet och förtroendet för partiledaren vuxit. Vi har också sett exempel på vänsterpartier runt om i världen som avvisar alla former av samarbete med liberala partier eller struntar i seriöst menat parlamentariskt arbete. De kan ha ett välutvecklat utomparlamentariskt arbete eller avancerad teoribildning, men de blir i regel mycket små, och det av begripliga skäl. Att rösta på ett parti som inte försöker nå inflytande betraktas av de flesta som att kasta bort sin röst. Därför är det inte ett förräderi mot väljarna att göra upp med exempelvis Moderaterna, utan snarare att vägra försöka.

Frågan om hur och under vilka förutsättningar Vänsterpartiet kan sitta i en regering är en av de mest diskuterade i partiet. Den brukar också fastslås av kongressen i valplattformen inför riksdagsval. Men under åren kan man också se några generella linjer i de beslut som tagits.

Den första är att Vänsterpartiet inte avfärdat regeringssamarbete som sådant, utan har samma inställning som i kommunala och regionala val. Det är inte bara våra egna väljare, utan närmare en tredjedel av befolkningen som anser att vår politik är rätt, och därför också tycker att vi bör vara med i en regering.

Det är därför ett av de starkaste argumenten för att rösta på Vänsterpartiet – att det ökar sannolikheten för att vi får inflytande.

Den andra är att det politiska innehållet och därmed indirekt Vänsterpartiets ställning avgör. Vi har sett många partier, inte minst Miljöpartiet, spela bort sina kort genom regeringsmedverkan. Men det är inte för att få ministerposter Vänsterpartiet söker regeringssamarbete.

Den tredje erfarenheten som också är ganska ny på riksnivån är att även Vänsterpartiet har möjlighet till andra samarbeten än med Socialdemokraterna och deras koalitioner. Det gör Vänsterpartiet avsevärt starkare än den historiska situation då partiet alltid fick acceptera Socialdemokraternas politik, och därmed besvärligare att hålla borta från inflytande.

Det finns ingen – förutom en reporter på SvD – som uttryckt att Vänsterpartiet ska vara ett ”underlag” till en vänsterliberal regering. Det är också, om man känner de vänsterpartister som sitter i partistyrelsen, ganska verklighetsfrämmande att tro att någon hyser ”drömmar” om regeringssamverkan.

Däremot får regeringen efter 2022, om det inte blir en majoritetsregering till höger, svårt att utesluta Vänsterpartiet från inflytande. Och det bör vi kanske vara glada för.

Aron Etzler är Vänsterpartiets partisekreterare.

Widar Andersson (s) ger sej in i debatten i *Folkbladet* 8/5 2021): [Hundrafyra år av utanförskap tycks vara nog](#). Widar A. är antagligen den mest SD-vänlige socialdemokratiska opinionsbildaren.

Borgerligheten har aldrig gett oss någonting gratis

Lars Henriksson och Peter Widén

Flamman 31/5 2021

Ett svar från Lars Henriksson och Peter Widén spå Aron Etzlers debattartikel i *Flamman* nummer 18 och slutreplik i debatten om Vänsterns samarbeten.

”Vänsterpartiets uppgift är att på medellång sikt bryta högerens grepp över politiken och skapa en bred koalition för att bygga ett mer jämlikt samhälle.” Så inleder Aron Etzler sitt bidrag till den pågående debatten om Vänsterpartiet och regeringsfrågan i *Flamman*.

Behovet att bryta högerens grepp över politiken är akut och efter 40 år av borgerlig offensiv kräver den rejäla och självkritiska diskussioner.

För att bygga ett jämlikt samhälle krävs två saker: en politik som leder dit och en rörelse som kan genomdriva den. Vi är nog överens om mycket i hur ett politiskt program för en sådan förändring skulle kunna se ut.

Men vår tids faror och problem kräver att det i dag härskande ekonomiska systemet, kapitalismen, utmanas med djupa reformer och tvingas vika för en demokratisk socialistisk ordning. Det finns inte plats för någon period av samarbete med de politiska krafter vars primära uppgift är att upprätthålla kapitalismen. Oavsett om de kallar sig konservativa, liberaler eller ”mitten”.

Borgerligheten har aldrig lämnat ifrån sig varken makt eller rikedom om de inte stått under mycket kraftfullt tryck. Bakom såväl rösträtt och välfärdsstat som 70-talets stora reformer låg det strejker på arbetsplatserna och stora radikala rörelser i hela samhället. Det kommer inte att behövas mindre kraft i dag. Vi utesluter inte överenskommelser med borgerliga partier i enskilda sakfrågor, det vi utesluter är gemensamma program. Gång på gång har vänsterpartier tvingats bli kapitalismens förvaltare när de satt sig i regeringssamarbete, på riksnivå så väl som kommunalt.

Vi avfärdar inte att släppa fram en regering som utgör ”det mindre onda” och kan även tänka oss att delta i en regering där vi är i minoritet, men bara under sådana styrkeförhållanden att denna regering vidtar åtgärder som går mot kapitalets makt.

Aron avfärdar det som ”verklighetsfrämmande att tro att någon hyser ’drömmar’ om regeringssamverkan” i dag. När Nooshi Dadgostar i *GP* säger att ”det krävs fyra partier på våran sida, V, S, MP och C, för att regera landet” är det möjligen drömmar men framför allt en högst konkret målsättning om att regera tillsammans med borgarna i Centern.

Vi delar Aron Etzlers tanke om behovet av en ”bred koalition” men misstänker att vi menar olika saker. Det Aron talar om är uppgörelser med partier som vill gå i motsatt riktning än vi.

Den breda koalition som är vägen framåt är i stället allianser av arbetare, tjänstemän, småbrukare och alla andra som försöker försörja sig på sitt eget arbete kring krav som förenar oss. Mellan alla oss vars krav på ett anständigt liv, fritt från förtryck av alla slag kolliderar med kapitalets krav på ständig expansion och ökad makt.

I en sådan bred koalition har politiska partier en roll, både för att ge rörelsen en parlamentarisk röst och att bistå med erfarenheter från tidigare strider och perspektiv framåt. Inte främst för att bygga sina egna organisationer, utan genom att tillsammans med arbetskamrater och grannar, oavsett var dessa står partipolitiskt, organisera så starka rörelser att de blir ett verkligt hot underifrån mot kapitalmakten och dess politiska representanter.

Detta, att bidra i organiserandet av denna stora koalition för att förändra styrkeförhållandena i samhället, ser vi som Vänsterpartiets främsta uppgift, på kort och lång sikt.

Lars Henriksson och Peter Widén

Bilaga: Koalitionsregeringar med arbetarpartier och borgerliga partier i historiens ljus

Av Martin Fahlgren

Frågan om vilka slag av regeringar som ett socialistiskt parti kan tänka sig ingå i är nästan lika gammal som arbetarrörelsen. Vilka slags andra partier kan man tänka sig bilda regering tillsammans med? Hur bör man ställa sig till regeringar där både arbetarpartier och borgerliga partier ingår? Och vilken slags politik kan en sådan regering föra?

I Sverige uppstod motsättningar kring sådana frågor redan innan första världskriget, då den socialdemokratiska partiledningen, med Hjalmar Branting i spetsen, arbetade för koalitions-samarbete med liberalerna.

Partiets vänsterfalang, främst företrädd av ungdomsförbundet och Zeth Höglund, gick emot. De hävdade att sådan ”ministersocialism” inte var en framkomlig väg för socialdemokratin.

Motsättningarna mellan de två falangerna, som även rörde ett stort antal andra frågor (bl anti-militarism), skärptes. Det pågående världskriget och ett allt besvärligare försörjningsläge för de arbetande massorna, resulterade i hungermarscher och på vissa håll rena upplopp. Mot bakgrund av detta splittrades det socialdemokratiska partiet redan i februari 1917 (före ryska revolutionen) och ett nytt parti, Sveriges Socialdemokratiska Vänsterparti (SSV), bildades.¹

Ett drygt halvår senare, i oktober 1917, bildade socialdemokraterna en koalitionsregering ihop med liberalerna (med liberalen Nils Edén som statsminister och socialdemokraten Hjalmar Branting som finansminister). Den s k *ministersocialismen* blev verklighet.

Den svenska socialdemokratin har sedan dess en långvarig historia av koalitionsregeringar med borgerliga partier, de flesta med Bondeförbundet (nuvarande Centerpartiet) som koalitionspartner – den första bildades redan 1936.

Problemet med denna typ av regeringar är att ett arbetarparti, för att bilda och upprätthålla en sådan regering, tvingas ge upp viktiga delar av sitt program, just de delar av programmet som riktar sig mot kapitalets makt. Dvs man tvingas föra en borgerlig politik. Detta medför på sikt att man även undergräver sin egen ställning – programmet blir ett papper som man plockar fram vid högtidliga tillfällen, men som man i praktiken inte försöker genomdriva.

¹ Se [Den svenska revolutionen 1917-18](#), av Anders Hagström.

Om man är övertygad om att kompromisspolitik är den enda möjliga politiken, dvs om man anser att politiska konfrontationer i största möjliga mån bör undvikas, och att man i stället i bör försöka göra politiska kompromisser i samförstånd med andra politiska strömningar för att den vägen få till stånd reformer, då är den typen av politik rimlig. Men om man anser att det krävs mer grundläggande samhällsförändringar, och på sikt en socialistisk samhälls- omvandling, då leder kompromisspolitiken till att det långsiktiga målet – socialismen – och vägen dit hamnar i skymundan. Allt tal om ett socialistiskt samhälle blir till vackra fraser, en proklamation om ett fjärran önskesamhälle, men det får ingen praktisk inverkan på den förda politiken, som blir tillbakahållande – defensiv – i stället för framåtsträvande – offensiv.

1930-talets folkfrontspolitik illustrerar detta.

Folkfrontspolitiken var en inriktning som dåvarande stalinistiska Kommunistiska Internationa- len införde 1934. Det som man ville åstadkomma med denna politik var att sätta stopp för den fascistiska faran som vid denna tid svepte fram över Europa. Fascismen sågs som en fara för den borgerliga demokratin och därför – så argumenterade man – borde alla anti-fascistiska krafter, även borgerligt demokratiska partier och grupperingar, sluta sig samman mot denna fara. Målsättningen var att bilda en folkfrontsregering, bestående av socialdemokrater och demokratiska borgerliga partier, och under vissa omständigheter även kommunistiska partier.

Men om det skulle vara möjligt att bilda en sådan regering måste givetvis arbetarpartierna redan från början avsäga sig mer radikala samhällsförändringar, såsom förstatliganden, mer omfattande sociala reformer osv, dvs man måste hålla tillbaka sådana krav.

Det första land (och egentligen det enda land där denna idé blev verklighet) var Frankrike, där det sommaren 1935 bildades en folkfrontskoalition (det borgerliga parti som ingick var Radikalpartiet).

I maj 1936 hölls så val, vilket blev en stor seger för folkfrontskoalitionen. De stora vinnarna var arbetarpartierna (socialistpartiet och kommunisterna), medan Radikalpartiet minskade (förlorade över ¼ av sina deputerade). Det bildades nu en folkfrontsregering, där dock inte kommunistpartiet deltog, men regeringen stöddes av kommunisterna i parlamentet (national- församlingen).

Valsegern hälsades med enorm entusiasm av arbetarna, som kände att de tillsammans hade en enorm styrka (det var egentligen första gången som socialister och kommunisterna samarbe- tade). De såg sin chans att gå på offensiven och det bröt ut ett stort antal strejkar och andra aktioner för genomdriva eftergifter och reformer – och på sikt kanske t o m en revolution. Men detta stred ju mot själva idén med folkfront och arbetarpartiernas ledningar såg sig tvungna att gå emot arbetarkraven, vilket demoraliserade arbetarmassorna. Detta försvagade i sin tur också arbetarpartierna och därmed folkfronten som sådan, och det dröjde inte länge innan folkfrontsregeringen kollapsade helt (faktiskt redan året därpå).

I sin bok [Krisen i den kommunistiska rörelsen, band 1](#) ger den f d spanske kommunisten Fernando Claudín en ganska kortfattad, men utmärkt redogörelse för folkfrontspolitiken, se avsnittet "Folkfrontserfarenheten (s 107 ff) – den franska folkfronten behandlas specifikt under rubriken "Man måste kunna avsluta en strejk", sid. 125-132.

Den andra europeiska folkfrontsregeringen var den i Spanien. Medan förberedelser för folk- fronten i Frankrike startade (på främst kommunistiskt initiativ) redan 1934, så var den spanska folkfronten egentligen bara en valsamverkan mellan flera partier inför valen i början av 1936. Något regeringsprogram eller några andra överenskommelser mellan olika partier fanns inte. De som deltog i folkfrontssamarbetet vann valet som hölls i februari 1936, men någon folkfrontsregering liknande den i Frankrike bildades inte. Och inte heller efter militären gjort uppror (i juli), vilket utlyste en mäktig radikal rörelse bland de arbetande, bildades det

någon regelrätt folkfrontsregering baserad på ett gemensamt program, utan regeringssammansättningen varierade, även om representanter för borgerliga partier ingick i de flesta regeringarna.

Men avgörande för den spanska utvecklingen, var att kommunisterna hade bestämt sig för att inte tillåta någon social revolution: Spanien skulle hållas inom de borgerligt-demokratiska ramarna, vilket i Spaniens fall innebar att man måste rulla tillbaka alla revolutionära framsteg som de arbetande massorna hade erövrat under sin kamp mot Francos uppror – såsom kollektiviserade företag, kollektivjordbruk, arbetarmiliser m m. I Spaniens fall ledde det till och med till ett ”inbördeskrig i inbördeskriget”, dvs till väpnade sammanstötningar mellan styrkor lierade med de stalinistiska kommunisterna (borgerliga partier och högern i socialistpartiet) å ena sidan, och radikalare partier och organisationer (anarko-syndikalister, vänster-socialister och partiet POUM) å den andra. Precis som i Frankrike demoraliserades de arbetande massorna av denna politik, vilket underlättade Francos seger i inbördeskriget.

För en utförligare redogörelse för den spanska erfarenheten, se [Den olägliga revolutionen \(Spanien 1936-1939\)](#) av Fernando Claudin (även det ett utdrag ur hans ovannämnda bok).²

För den intresserade finns på marxistarkivet en mer övergripande om text om folkfrontsperioden, hur den växte fram och hur den tillämpades runt om i världen: [Kommunistiska Internationalen 1933-1938. Folkfrontspolitiken](#) av den franske historikern Pierre Broué.

* * *

Också efter 2:a världskriget förde kommunisterna en slags folkfrontspolitik. Och i flera länder ingick kommunisterna i regeringarna (t ex i Frankrike och Italien). Men även denna gång slutade det med att de radikaliserade massornas strävanden undergrävdes och bortfuskades och efter några år startade Kalla kriget och kommunisterna drevs tillbaka (även de svenska kommunisterna försökte sig på att driva en sådan politik, men de var för svaga för att få riktig genomslagskraft³).

Folkfront kan synas förnuftigt på papperat, men erfarenheten har gång på gång visat att när den kommit till makten så slutar det med nederlag. Dess grundläggande problem är att den är en defensiv inriktning, som syftar till att hålla tillbaka radikala förändringar – den går ut på att i det stora hela försvara rådande förhållanden och begränsa sig till reformer som inte alltför mycket utmanar borgerligheten. En språngbräda fram mot en socialistisk omvandling kan folkfronter aldrig bli.

Detta att ge upp delar av sitt program för att få till stånd allianser med andra politiska krafter är för ett problem som inte bara arbetarpartier råkar ut för (även om konsekvenserna på sikt blir värre för sådana partier). Man kan se liknande tendenser när det gäller borgerliga partier: för det mesta vinner ett parti på att hålla sig utanför sådana koalitioner och i stället agera självständigt och kritisera.

Ett aktuellt exempel på faran med att delta i koalitioner som innebär att man i praktiken tvingas överge stora delar av sin politik, är dagens Miljöparti, vars deltagande i de två senaste socialdemokratiska regeringarna gjort att det riskerar att helt hamna utanför nästa riksdag. Jämför med De Gröna (*Die Grünen*) i Tyskland som hållit sig utanför regeringssamverkan

² Om spanska inbördeskriget finns på marxistarkivet ett omfattande material som täcker en mängd aspekter av dessa blodiga år, se [Spanska inbördeskriget](#) och dess underavdelningar [Böcker om](#) och [Artiklar om](#).

³ För de svenska kommunisterna var vid denna tid samarbete med socialdemokratin en högprioriterad fråga, vilket bl a yttrade sig i att de stödde socialdemokraternas efterkrigsprogram, se [Samling kring efterkrigsprogrammet \(1946\)](#) (2 kommunistiska riksdagstal). Se även [Om Efterkrigsprogrammet: Skördetiden som försvann](#).

och som nu är ett av de största partierna – enligt vissa opinionsundersökningar *det största partiet* (stöds av c:a 28% av väljarkåren).

Två andra aktuella exempel är värda att studera: *Enhedslisten* i Danmark och Vänsterblocket (*Bloco de Esquerda*) i Portugal. Båda partierna är breda enhetsformationer, till vänster om de traditionella arbetarpartierna och med olika riktningar inom enheten. Fjärde Internationalens medlemmar är verksamma i båda dessa formationer. I Danmark heter Fjärde Internationalens organisation Socialistisk Arbejderpolitik (SAP).

Den metod Enhedslisten och Vänsterblocket har valt är att släppa fram en socialdemokratisk regering för att blockera den borgerliga högerens strävanden. Men man går inte med i regeringen. Man stöder förslag som man tycker är bra och går emot dåliga förslag. Enhedslisten har myntat devisen: ”Vi stöder varje steg framåt och bekämpar varje steg bakåt”.